

La llibertat insubornable de Pedrolo

14 fragments de vida de qui «esdevindria l'escriptor més perseguit per la censura franquista»

"Als Escolapis, cada matí el feien anar a missa, i ell se les empescava per estalviar-se-la. Sovint agafava un llibre i se n'anava al parc de Sant Eloi a fer temps. Altres vegades, es quedava al llit fins a migdia, simulant que no es trobava bé". Ho explica la periodista Bel Zaballa (<http://sembrallibres.com/autors/bel-zaballa/>) al llibre *Manuel de Pedrolo. La llibertat insubornable* (<http://sembrallibres.com/arriba-manuel-de-pedrolo-la-llibertat-insubornable-de-bel-zaballa/>) (Sembra Llibres). L'escriptor, de qui enguany se'n celebra el centenari (<http://cultura.gencat.cat/ca/anymanueldepedrolo/inici/>) (l'Aranyó, 1 d'abril de 1918 - Barcelona, 26 de juny de 1990), ben aviat es va revelar com un lector compulsiu i un activista ingovernable. Llegim 14 fragments del llibre que mostren la identitat d'un home que entenia l'escriptura i la vida com una eina de combat.

cache/ndf/tmp/1558470856_5120002

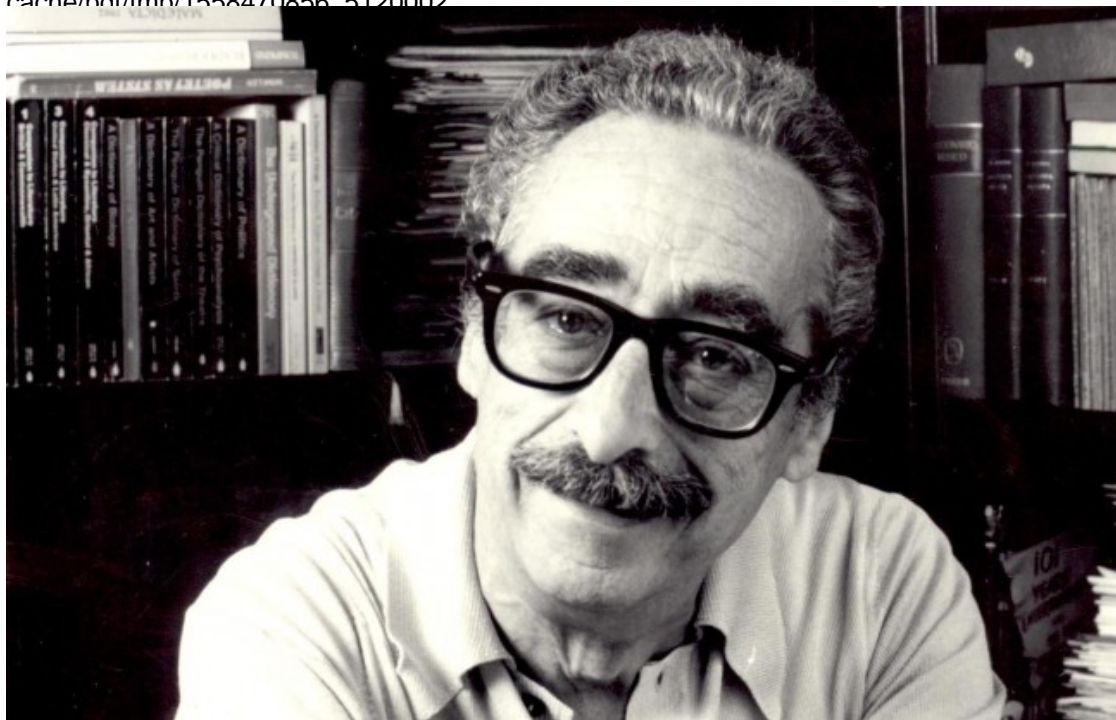

Foto: Arxiu familiar, 1985

1. Manuel de Pedrolo esdevindria l'escriptor més perseguit per la censura franquista. Textos mutilats, obres que acumulaven pols a l'arxiu general. [...] Pedrolo va veure com una quinzena dels llibres que havia enviat als censors li eren retornats plens de ratllades, ja fossin en una sola paraula o en paràgrafs sencers.

2. En relació amb el problema de consciència que representava passar pel filtre de la censura, ho va veure clar des de bon començament: valia més publicar el llibre, ni que fos poc o molt trinxat, que no pas guardar l'obra al calaix. «Ben mirat potser és preferible dir una mica ara que esperar a dir-ho tot el dia de demà, quan les circumstàncies ja seran unes altres i molts dels nostres llibres tindran únicament un valor històric, si és que en tenen cap», argumentava a Jordi Arbonès el 1967. Lamentablement, una desena de novel·les no va poder ni publicar-les retallades; van ser prohibides de dalt a baix.

3. [Ho explica el periodista Robert Saladrigas] «Una de les pitjors coses que et podien passar era que et retreïssin el passaport! Doncs ell no en va voler tenir mai cap.» Els motius que el portaven a no voler fer-se el passaport, a ratllar la casella d'adhesió al *movimiento nacional* de l'agència Behar, eren els mateixos pels quals escriuria sempre i només en català i pels quals es va negar a col·laborar amb cap publicació en llengua castellana. Malgrat que allò volgués dir ser menys conegut i tenir més dificultats per a publicar i poder viure de l'ofici d'escriptor.

4. «Em limitava, ben cert, però molt més m'hauria limitat si hagués escollit un idioma que no era el meu, car aleshores no hauria pogut dir res del que volia dir, en la forma que ho volia dir, des de la circumstància en què em calia dir-ho.» A més, les coses per ell eren molt clares: si hagués escrit en la llengua de l'opressor, hauria contradit les idees que escampava.

5. ?Sempre has escrit en català? ?li van demanar en una entrevista.
?A un escriptor castellà li ho preguntaries, si sempre ha escrit únicament en la seva llengua?

6. «Sóc un d'aquells que van néixer dins els murs. I, encara que no els accepti, tinc una moral de presoner», havia fet dir al protagonista de *M'enterro en els fonaments*. [...] La lluita constant contra els límits, la vinculació intel·lectual amb l'existencialisme, el compromís, la responsabilitat d'un mateix i del «pes feixuc i l'angoixa de la llibertat» eren el rerefons de tot el seu pensament. Això el faria postular-se a favor de totes les lluites d'alliberament («cap alliberament no és total si no comprèn classes, sexes, races i pobles»). La llibertat és la nostra manera de ser homes, insistia. Perquè «no som lliures d'ésser lliures; hi estem condemnats».

7. «En la nostra condició de catalans, tots sabem que només hi ha una manera d'ésser lliure i d'ésser just: ser conscients de nosaltres mateixos i no permetre que mai se'ns arrabassi aquesta consciència, perquè l'home que es renega ja no és ningú per a decidir i les seves obres ja no li pertanyen: ha perdut tot sentit de la responsabilitat.»

8. ?Un lema?

?Cap. Si calgués tenir-ne un, seria: Per Catalunya!
Va ser una de les respostes del qüestionari Proust que li va fer Lluís Permanyer el 1967.

9. Lluny d'aquella moral religiosa i de les imposicions socials de l'època, escrivia en defensa dels drets de les dones en una societat encara gens igualitària, lamentant-se d'un món masculista que només havia fet lloc a les dones «a la cuina, al llit i a la cambra dels infants». No és casualitat que el personatge més conegut de tota la seva obra, encarregat de salvar la humanitat, fos una dona, l'Alba.

10. Pedrolo es demanava ja aleshores on eren les dones en l'esfera pública, i en una carta a Antoni Maria Badia i Margarit li reitera que a la Comissió d'Honor del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana n'hi hagués només una d'entre els trenta-nou comissaris. «És que tan sols la consellera de Cultura del Consell Insular de Mallorca és digna de figurar-hi? Seria ridícul pretendre-ho.» Amb tot, l'incomodaven les quotes que començaven a imposar-se alguns partits, les considerava un senyal encara de discriminació, i es demanava quan arribaria «el moment de decidir entre persones».

11. Per Pedrolo, era clar com l'aigua que homes i dones tinguessin els mateixos drets. En una entrevista de 1968 va voler recordar els mots de Lenin quan escrivia: «Sense incorporar les dones al compliment de les funcions públiques, al server de la milícia i de la vida política, sense arrencar-les de l'atmosfera embrutidora de la casa i de la cuina, és impossible d'assegurar la veritable llibertat; fins i tot és impossible de construir la democràcia». Per la mateixa regla de tres, defensava que havien de tenir els mateixos drets i de poder viure amb normalitat tant els heterosexuals com els gais i les lesbianes.

12. Era amb aquella mateixa naturalitat que escrivia obertament de sexe, tot fent servir un llenguatge impúdic i obscè. «El sexe, d'una manera o altra, ocupa gran quantitat d'hores de la vida diària de l'home i de la dona normals i repercuteix en totes les seves activitats. No és immoral de parlar-ne; ho és, en canvi, de deixar-lo de banda o al·ludir-hi amb timidesa de benpensant». [...] «Molts, moltíssims, fan que sigui de debò una cosa lletja i bruta per la manera d'atansar-s'hi, per la manera, sobretot, que molts mascles tenen de veure la dona, objecte per a ells d'una satisfacció fisiològica que ni arriba a ésser-ho, car un acte sexual és un acte entre dos, i hi ha d'haver amor, tendresa, desig de coparticipació, perquè sigui autèntic. Si no hi ha això, no hi ha res».

13. Veia en la literatura una eina de combat. Entenia que l'escriptor havia de ser un crític de la seva societat, encara que aquell no fos l'únic motiu pel qual escrivia. «No crec en una literatura recreativa que no compromet ni l'autor ni el lector. Hi ha un compromís, indefugible, de cada home amb ell mateix, i el novel·lista té el deure de posar-ho en relleu. Una novel·la és més que una història ben o mal contada: és sempre un testimoni de la nostra condició, una presa de posicions i, en definitiva, un acte de protesta».

14. «Artistes o no, tots ens devem els uns als altres». I això havia fet i feia amb les seves obres. «Cal inquietar aquest home, obligar-lo a sortir de la seva indiferència, de la seva resignació, desvetllar de nou la seva consciència i forçar-lo a angoixar-se amb nosaltres, amb tots els qui ens sentim insatisfets perquè dos mil anys d'amor organitzat ens han dut a un carreró sense sortida.»

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=7tjT5yTL00M>

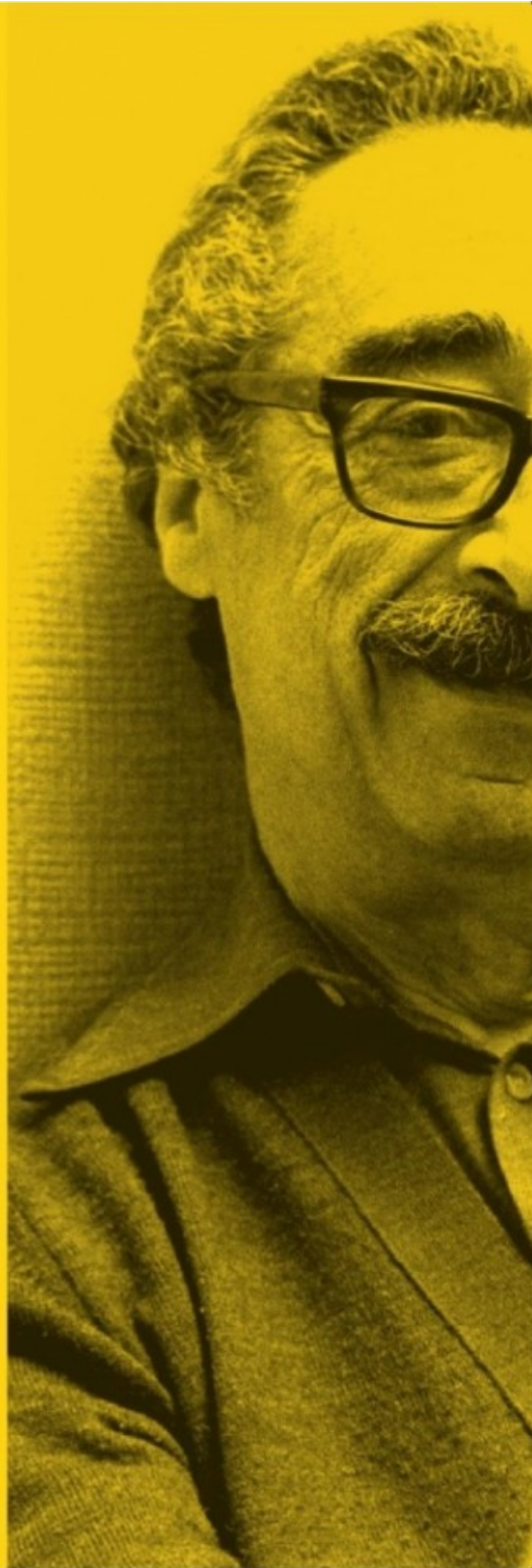
cache/pdf/tmp/1558470857_2023557

La llibertat
insubornable

Bel Zaballa

Manuel de Pedrolo

SEMBRA

Manuel de Pedrolo. La llibertat insubornable <https://sembrallibres.com/arriba-manuel-de->

<https://www.catorze.cat/noticia/9458/llibertat/insubornable/pedrolo>

pedrolo-la-llibertat-insubornable-de-bel-zaballa/)

© Bel Zaballa

© Sembra Llibres, 2018